

هم کلاسی
Hamkelasi.ir

درس دوم: پر پرواز

جامع ترین و اصلی ترین هدف زندگی انسان ← نزدیکی و تقرب به خدا
رشد و کمال انسان و تنها راه رستگاری او (معلول) ← با گام برداشتن به سوی تقرب و نزدیکی به خدا (علت)

اولین گام برای حرکت انسان در راه تقرب ← شناخت انسان

منظور از شناخت انسان:

- شناخت سرمایه ها، توانایی ها و استعدادها انسان
 - و چگونگی به کارگیری این سرمایه ها
 - همچنین شناخت موانع حرکت انسان در مسیر تقرب
 - و نحوه مقابله یا اجتناب از این موانع
- در نتیجه شناخت انسان سودمندترین دانش هاست
- پس خدا انسان را گرامی داشته و برای خداوند آنچه در آسمان ها و زمین است برای انسان آفریده
- توانایی بهره مندی از مخلوقات جهان را هم در او قرار داده و به او سرمایه های درونی و بیرونی داده است.
- او در نظام هستی جایگاه ویژه ای قرار داده است.
- هدف از در اختیار قرار دادن سرمایه ها به انسان و به هدف خلقت یعنی تقرب به خدا دست یابد.
- تواند در مسیر رشد و کمال خود حرکت کند

سرمایه های انسان:

1. عقل (تعقل، تفکر، اندیشه)

- ✓ تا با آن بیندیشیم
- ✓ و مسیر درست زندگی را از راه های غلط تشخیص دهیم.
- ✓ حقایق را دریابیم
- ✓ و از جهل و نادانی دور شویم.

تدبر صفحه 29

- آنها هنگامی که مردم را به نماز فرا می خوانید، آن را به مسخره بازی می گیرند؛ این به خاطر آن است که آنها گروهی هستند که تعقل نمی کنند.

پیام ← از نتایج به کار نگرفتن عقل مسخره کردن واجبات الهی مخصوصا نماز است.

▪ و می گویند: اگر ما گوش شنوا داشتیم با تعقل می کردیم، در میان دوزخیان نبودیم.

پیام ← از نتایج به کار گیری عقل تشخیص حق و باطل و رهایی از عذاب دوزخ است.

2. **اختیار و انتخاب: انا هدیناه السبیل اما شاکرا و اما کفورا** (توضیح پایین پیام آیه هم هست).

خدا ما را مسئول سرنوشت خویش قرار داده

راه رستگاری و راه شقاوت را به ما نشان داده

تا با استفاده از سرمایه عقل راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم. (انسان همواره بر سر دو راهی سعادت و شقاوت است).

3. **سرشت خدا آشنا:**

خدا سرشت ما را با خود آشنا کرد
گرایش به خود را در ما قرار داد

علت →

برای همین هرکس در خود می نگرد یا به تماشای جهان می نشیند **خدا را می یابد** و **محبتش را در دل**

احساس می کند. (معلول)

هیچ چیزی را مشاهده نکردم مگر اینکه خدا را قبل از آن، بعد از آن و با آن دیدم. (سرشت خدا آشنا)

گاه **غفلت** ها سبب **دوری** ما از او و **فراموشی** یاد او می شود، ولی باز که **به خود باز می گردیم**

علت

معلول

علت

او را در کنار خود می یابیم. (معلول)

شعر مرتبط:

دوست نزدیک تر از من به من است (سرشت خدا آشنا)

وین عجب تر که من از وی دورم (غفلت یا فراموشی)

چه کنم با که توان گفت که او در کنار من (سرشت خدا آشنا) و من مهجورم (غفلت یا فراموشی)

4. **گرایش به خیر و نیکی و بیزارای از بدی و زشتی:** نفس و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها

خداوند **شناخت** به خوبی و **گرایش** به آن و **شناخت** بدی و **بیزارای** از آن را در وجود ما قرار داده است (علت) تا به خیر و نیکی رو آوریم و از گناه و زشتی بپرهیزیم (معلول)

از این روست **همه ما** فضائلی چون صداقت و عدالت و ... را دوست داریم و از دورویی و ظلم و ... بیزاریم. فطری **نکته:** این گرایش **علت** است برای نفس لوامه

5. **نفس لوامه** (نفس سرزنشگر یا ملامت کننده): ولا اقسام بالنفس اللوامه (سوگند به نفس ملامت کننده)

گرایش انسان به نیکی (علت) سبب می شود که

- معلول
- در مقابل گناه و زشتی واکنش نشان دهد
 - و آنگاه که به گناه آلوده شد (علت) خود را سرزنش و ملامت کند (معلول)
 - و در اندیشه جبران آن برآید.

6. **فرستادن پیامبران، پیشوایان پاک و دلسوز، همراه با کتاب راهنما (علت) تاراه سعادت** را به ما **نشان دهد** و در پیمودن **راه حق** به ما **کمک کند**. (معلول)

هدف و مسیر حرکت هرکس هماهنگی دارد با \longleftrightarrow **توانایی ها و سرمایه هایش**

یعنی اگر کسی سرمایه ای **اندک** داشته باشد (علت) به کاری کوچک روی می آورد (معلول)

ولی هر چه این سرمایه **افزون** گردد (علت) به هدف های بزرگ تر و کارهای ارزشمندتری می تواند رو آورد. (معلول)

ما سرمایه های داریم (درونی ← عقل، اختیار، سرشت خدا آشنا، گرایش به خوبی ها و بیزاری از بدی ها و بیرونی ← پیامبران و امامان و کتاب آسمانی) که حیوانات و گیاهان اینها را ندارند.

سرمایه های ما بیشتر (علت) ← هدف ما متفاوت (معلول) پس ← حد حیوان (خوردن، خوابیدن و شهوت رانی) نباید قانع شد و اهداف ما به اندازه سرمایه هایمان باید وسعت داشته باشد.

دلیل نیاز به عقل و وجدان

عقل ما را با **دور اندیشی** از **خوشی های زودگذر** منع می کند.

وجدان ما را با **محکمه هایش** از **راحت طلبی** باز می دارد.

درونی ← نفس اماره (فرمان دهنده به بدی ها): میل سرکشی که

موانع رسیدن به هدف در درون انسان **طغیان** می کند و او را برای رسیدن به لذت های زودگذر

دنیایی به **گناه دعوت می کند** و از پیروی عقل و وجدان **باز می دارد**.

(از دیدگاه امام علی علیه السلام **دشمن ترین دشمن انسان** است)

بیرونی ← شیطان: خود را برتر از آدمیان می داند، سوگند یاد کرده فرزندان آدمیان

را **فریب دهد**، کار او **وسوسه کردن** و **فریب دادن** است و راه نفوذ دیگری در ما ندارد.

(ما با **اختیار و اراده** خود به او اجازه وسوسه می دهیم یا راه فریب را بر او می بندیم)

سخن شیطان روز قیامت که فرصت برای توبه باقی نمانده با اهل جهنم:

خدا به شما وعده حق داد اما من به شما وعده ای دادم و خلاف آن عمل کردم (وسوسه شیطان خلاف دستورات الهی)

من بر شما تسلطی نداشتم فقط شما را به گناه دعوت کردم (کار شیطان فقط وسوسه کردن و فریب دادن است)

این خودتان بودید که دعوت مرا پذیرفتید (انسان صاحب اختیار است و بهانه ای برای گناهانش ندارد)

امروز خود را سرزنش کنید نه مرا (روز قیامت روز حسرت و سرزنش است)

نه من می توانم به شما کمکی کنم و نه شما می توانید مرا نجات دهید. (روز قیامت هیچ کس نمی تواند به کسی یاری برساند)

تدبر صفحه 34

راه هایی که شیطان با آن انسان را فریب می دهد:

سوره مائده، آیه 91

1. ایجاد کینه و عداوت (دشمنی) میان انسان ها به وسیله شراب و قمار

2. باز داشتن انسان از یاد خدا و نماز

سوره انعام، آیه 43

3. زینت و زیبا نشان دادن گناه برای گناهان

سوره محمد، آیه 25

4. زینت و زیبا نشان دادن اعمال زشت برای پشت کنندگان به حق (علت: پشت کردن به حق)

5. سرگرم کردن انسان با آرزوهای طولانی

پاسخ اندیشه و تحقیق صفحه 35

1. خیر- کار شیطان فقط وسوسه کردن و فریب دادن است و جز این راه نفوذ دیگری در ما ندارد

و ما چون اختیار داریم می توانیم با اراده خود به او اجازه وسوسه بدهیم یا راه فریب را بر او

ببندیم (مسئول سرنوشت خویش هستیم)

2. هدف و مسیر حرکت هرکس با توانایی ها و سرمایه هایش هماهنگی دارد یعنی اگر کسی سرمایه ای اندک داشته باشد به کاری کوچک روی می آورد ولی هر چه این سرمایه افزون گردد به هدف های بزرگ تر و کارهای ارزشمندتری می تواند رو آورد.
3. پاسخ این سوال و اگر است. یعنی هر کس می تواند نظری داشته باشد.

نمونه سوالات درس دوم

1. تنها راه رشد و وکمال و در نتیجه رستگاری انسان کدام است؟ نزدیکی و تقرب به خدا
2. اولین گام برای رسیدن به تقرب خدا کدام است؟ شناخت انسان (خودشناسی)
3. دشمن ترین دشمن از دیدگاه امام علی علیه السلام چیست؟ نفس اماره
4. موانع رسیدن انسان به هدف را نام ببرید. (عوامل سقوط و گناه) 1. نفس اماره 2. شیطان
5. مهمترین نتیجه ای که از اعطای سرمایه های الهی می گیریم چیست؟ این که ما کرامت داریم و برای هدفی بسیار ارزشمند تر از خوردن و خوابیدن و شهوت خلق شده ایم.
6. آیه " انا هدیناه السبیل اما شاکرا و اما کفورا " بیانگر چه موضوعی است؟ انسان صاحب اختیار و مسئول سرنوشت خویش است.
7. شعر زیر معرف کدام سرمایه الهی است؟ سرشت خدا آشنا
دوست نزدیک تر از من به من است وین عجب تر که من از وی دورم
چه کنم با که توان گفت که او در کنار من و من مهجورم
8. آیه " و ما سواها فالهمها فجورها و تقواها " بیانگر کدام سرمایه الهی است؟ گرایش به خیر و نیکی و بیزاری از بدی و زشتی
9. آیه " ولا اقسم بالنفس اللوامه " بیانگر کدام سرمایه الهی است؟ نفس لوامه (نفس سرزنشگر یا ملامت کننده)
10. سودمند ترین دانش ها است. شناخت انسان
11. عقل با ما را از خوشی های زود گذر منع می کند. دور اندیشی
12. این شعر اشاره به کدام سرمایه انسان دارد؟ سرشت خدا آشنا
دوست نزدیک تر از من به من است وین عجب تر که من از وی دورم

چه کنم با که توان گفت که او در کنار من و من مهجورم

13. در آیه " آنها هنگامی که مردم را به نماز فرا می خوانید آن را مسخره و بازی می گیرند " علت این مسخره گرفتن به بکار نگرفتن کدام سرمایه اشاره دارد؟ تعقل

14. درستی یا نادرستی جملات زیر را تعیین کنید.

الف- عقل با محکمه هایش ما را از راحت طلبی باز می دارد. غلط

ب- دشمن تری دشمن تو شیطان است. غلط

ج- به دلیل گرایش به نیکی و زیبایی انسان در برابر گناه واکنش نشان می دهد. صحیح

د- باید در انتخاب هدف دقت کنیم که هدف فقط بتواند بی نهایت طلبی انسان را پاسخگو باشد. صحیح

15. منظور از شناخت انسان چیست؟ شناخت سرمایه ها، توانایی ها و استعدادها انسان و چگونگی به کارگیری این سرمایه ها همچنین شناخت موانع حرکت انسان در مسیر تقرب و نحوه مقابله یا اجتناب از این موانع در نتیجه شناخت انسان سودمندترین دانش هاست.

16. چگونه پی می بریم خداوند جایگاه انسان را در نظام هستی ویژه قرار داده و او را گرامی داشته است؟ خداوند آنچه در آسمان ها و زمین است برای انسان آفریده و توانایی بهره مندی از مخلوقات جهان را هم در او قرار داده است و برای رسیدن به هدف به او سرمایه هایی درونی و بیرونی داده است.

17. سرمایه های هدایت انسان به سوی هدف را نام ببرید. 1. (عوامل رشد و کمال). تعقل 2. اختیار و انتخاب 3. سرشت خدا آشنا 4. گرایش به خیر و نیکی و بیزاری از بدی و زشتی 5. نفس لوامه 6. فرستادن پیامبران، پیشوایان پاک و دلسوز، همراه با کتاب راهنما.

18. چه رابطه ای میان "توانایی و سرمایه ها" و "هدف" وجود دارد؟ هدف و مسیر حرکت هرکس با توانایی ها و سرمایه هایش هماهنگی دارد یعنی اگر کسی سرمایه ای اندک داشته باشد به کاری کوچک روی می آورد ولی هر چه این سرمایه افزون گردد به هدف های بزرگ تر و کارهای ارزشمندتری می تواند رو آورد.

19. نفس اماره را تعریف کنید. نفس اماره (فرمان دهنده به بدی ها): میل سرکشی که در درون انسان طغیان می کند و او را برای رسیدن به لذت های زود گذر دنیایی به گناه دعوت می کند و از پیروی عقل و وجدان باز می دارد.

20. آیا وجود شیطان مانع اختیار و اراده ما در تصمیم گیری ها می شود؟ خیر- کار شیطان فقط وسوسه کردن و فریب دادن است و جز این راه نفوذ دیگری در ما ندارد و ما چون اختیار داریم می توانیم با اراده خود به او اجازه وسوسه بدهیم یا راه فریب را براو ببندیم (مسئول سرنوشت خویش هستیم)

21. شیطان هنگامی که در روز قیامت فرصت برای توبه باقی نمانده است به اهل جهنم چه می گوید؟

- ❖ خدا به شما وعده حق داد اما من به شما وعده ای دادم و خلاف آن عمل کردم.
- ❖ من بر شما تسلطی نداشتم فقط شما را به گناه دعوت کردم.
- ❖ این خودتان بودید که دعوت مرا پذیرفتید.
- ❖ امروز خود را سرزنش کنید نه مرا.
- ❖ نه من می توانم به شما کمکی کنم و نه شما می توانید مرا نجات دهید.

22. شیطان از چه راه هایی انسان را فریب می دهد؟

1. ایجاد کینه و عداوت (دشمنی) میان انسان ها به وسیله شراب و قمار
2. باز داشتن انسان از یاد خدا و نماز
3. زینت و زیبا نشان دادن اعمال زشت و گناهان
4. سرگرم کردن انسان با آرزوهای طولانی

چند نمونه سوال کنکور از این درس

الف- مطابق آیات قرآن شیطان در روز قیامت چگونه پاسخ گناهکاران را می دهد؟

1. شما به زیبایی های دنیایی و لذت های خود رسیده اید و خودتان مسئول هستید.
2. اختلاف شما در دنیا شما را به اینجا رسانده است و باید خودتان پاسخگو باشید.
3. خداوند به شما وعده حق داد اما من به شما وعده ای دادم و خلاف آن عمل نمودم.
4. من فقط در زندگی دنیایی بر شما تسلط داشتم و در اینجا نمی توانم به شما کمکی بکنم.

ب- برخورداری از "سرنوشت ویژه" در خلقت قانونمند آفرینش، و خدا را قبل و بعد و با همه چیز دیدن، نشانی از انسان است.

1. فرشتگانند- بهره مندی از کرامت و فضیلت
2. انسان است- فعلیت یافتن فطرت خداجوی ☆
3. فرشتگانند- مختار و با اراده به اذن خدا بود
4. انسان است- به کار انداختن عقل و تدبیر در پدیده ها

ج- کدام موضوع نشان می دهد خداوند متعال برای انسان در نظام هستی جایگاه ویژه ای قائل شده است؟

1. راه رستگاری و شقاوت برای انسان در مسیر رشد و کمال تبیین گردیده است.
2. توانایی بهره مندی انسان از آنچه در آسمان ها و زمین برای او قرار داده شده است.
3. عوامل رشد و کمال و همچنین سقوط و گناه به انسان نشان داده شده است.
4. امکان شناخت سرمایه ها و استعداد های انسان و شناخت موانع حرکت برای او مشخص گردیده است.

د- کدام عبارت توصیف کننده نفس اماره است؟

1. در مقابل گناه و زشتی واکنش نشان می دهد و بعد از گناه، خود را سرزنش می کند.
 2. فرزندان آدم را فریب می دهد و از رسیدن به بهشت باز می دارد و کارش فقط وسوسه کردن است
 3. انسان را از یاد خدا غافل می کند و به دنیا سرگرم می نماید و کار او صرفاً فریب دادن انسان است.
 4. انسان ها را برای رسیدن به لذت های دنیایی به گناه دعوت می کند و از پیروی عقل و وجدان باز می دارد.☆
- ه- عبارت های " منع از خوشی های زودگذر" و " " هر دو مربوط به یکی از سرمایه های انسان هستند.

1. صاحب اراده و اختیار آفریده شدن انسان
2. تشخیص درست از نادرست و حق از باطل ☆
3. سرزنش انسان در هنگام آلوده شدن به گناه
4. برگزیدن راه رستگاری و دوری از راه شقاوت